

memo

aan: De Gemeenteraad
van: R. Reijerink
team: Openbare Ruimte
c.c.: L. Adegeest
datum: 27 mei 2025
zaaknummer: 2373255
betreft: Sturingsmogelijkheden inrichting, beheer en onderhoud openbare ruimte
blad: Pagina 1 van 10

Geachte leden van de raad,

Inleiding

De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, naar hun werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. Het gebruik en de beleving van de openbare ruimte wordt sterk bepaald door inrichting, beheer en onderhoud. Deze aspecten zijn nauw met elkaar verweven, zijn bepalend voor de ruimtelijke kwaliteit en zorgen voor indirecte (meervoudige) effecten. Onder meer op het gebied van gezondheid en welzijn, sociale cohesie en veiligheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en economische aantrekkingskracht. Bij een verandering in omstandigheden is het effect dus zelden enkelvoudig.

Veranderende omstandigheden zijn van alle tijd. De laatste jaren is er echter sprake van een toenemende dynamiek binnen ons werkveld. De druk op de openbare ruimte neemt toe. Enerzijds wordt de claim op de schaarse openbare ruimte door opgaven als klimaatverandering, de energietransitie en de mobiliteitstransitie groter en anderzijds heeft de gemeente te maken met een aanhoudende onzekerheid over haar financiële positie. Dit heeft ertoe geleid dat de afgelopen jaren meerdere bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd in de openbare ruimte. Ook in 2025 dient een structurele bezuiniging van €136.000,- gerealiseerd te worden.

De bezuinigingsmogelijkheden en de consequenties daarvan lopen uiteen. Een gegeven is dat het effect van een bezuiniging op de openbare ruimte zichtbaar en tastbaar is. Het doet wat met de beleving van de openbare ruimte. Op voorhand spreekt dit niet altijd tot de verbeelding. Dit geldt in bepaalde mate ook voor de mogelijkheden om te bezuinigen. Zoveel blijkt ook uit motie 'M9, Programmabegroting 2025-2028; Verlagen beeldkwaliteit openbaar groen'. De motie roept onder meer op om bezuinigingsopties en het effect daarvan op de openbare ruimte in beeld te brengen. Breder leeft vaak de vraag: 'aan welke knoppen kan de gemeente draaien bij inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte'?

Voorliggende memo is opgesteld om in deze informatiebehoefte te voorzien en uw raad te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de afhandeling van motie M9. Gestart wordt met een schets van de kaders waarbinnen de openbare ruimte zich begeeft. Daarna volgt een verkenning van sturingsmogelijkheden waarin een aantal maatregelen en effecten ter illustratie zijn uitgewerkt.

memo

Kaders

Wet- en regelgeving

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is één van de kerntaken van de gemeente; al vastgelegd in de Gemeentewet van 1851. In 2010 heeft de gemeente Winterswijk besloten om de onderhoudstaken, met ingang van 2011, bij haar eigen uitvoeringsorganisatie ROVA onder te brengen.

Samenwerking gemeente Winterswijk – ROVA

“De gemeente Winterswijk heeft in 2011 een overeenkomst gesloten met ROVA voor het beheer van de buitenruimte (BBR). De gemeente Winterswijk was hiermee de eerste gemeente die deze taken liet uitvoeren door ROVA. Het doel van deze stap was om te komen tot lagere maatschappelijke kosten en minder kwetsbaar te zijn. Dit betekende dat ROVA de werkzaamheden overnam tegen het bestaande jaarbudget van de gemeente en hier een korting op gaf. De arealen waren op dat moment nog niet volledig in kaart gebracht.

De gemeente koos met deze stap voor een positionering als regiegemeente. De verantwoordelijkheid van het beheer bleef bij de beheerders van de gemeente. De buitendienstmedewerkers van de gemeente gingen over naar ROVA...”¹

Ten aanzien van de objecten in de openbare ruimte (onder meer groenvoorzieningen, wegen, riolering en speeltoestellen) heeft de gemeente in de rol van eigenaar en beheerder een algemene zorgplicht. De algemene zorgplicht vloeit voort uit diverse wetgeving, waaronder de Omgevingswet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Burgerlijk Wetboek, enzovoort. Binnen deze kaders is de gemeente verantwoordelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving. Voor de beheerders betekent dit dat zij verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van voldoende onderhoud in de openbare ruimte.

De algemene zorgplicht schrijft niet voor hoe de gemeente invulling moet geven aan beheer en onderhoud. Met andere woorden; de gemeente heeft hier een grote mate van beleidsvrijheid zolang dit binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving plaatsvindt².

Deze beleidsvrijheid betekent niet dat de algemene zorgplicht geen kaders heeft. Integendeel. Een ongehinderd en veilig gebruik van de openbare ruimte moet namelijk gewaarborgd zijn. Schade, onveilige situaties en aansprakelijkheidsstellingen moeten te allen tijde voorkomen worden. Daartoe behoort ook het voorkomen van kapitaalvernietiging. De provincie heeft hierin een toezichhoudende rol. Dit houdt in dat de gemeente aantoonbaar moet kunnen maken dat de kapitaalgoederen voldoende beheerd worden. Bijvoorbeeld via de verplichte paragraaf ‘Onderhoud Kapitaalgoederen’ in de begroting en jaarrekening, of – aanvullend – via beleids- en beheerplannen.

Sturen op Beeldkwaliteit

Een manier om aan te tonen dat de kapitaalgoederen voldoende beheerd worden is door te kiezen voor een kwaliteitsgestuurde wijze van onderhoud. Oftewel het beeldgericht werken. Deze werkwijze is gebaseerd op de landelijke systematiek van het CROW en is vastgelegd in de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR)³. In de KOR wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende kwaliteitsniveaus:

¹ Dreuning, S. (2024). Notitie Discussiepunten bij het opstellen van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst Winterswijk – ROVA, afkomstig van het interne netwerk gemeente Winterswijk (niet publiek toegankelijk). Sjaak Dreuning Advies. Geraadpleegd op 28 april 2025.

² Raad voor het Openbaar Bestuur (2019). Beleidsvrijheid geduid, Beleidsvrijheid bij decentrale taken: een nadere uitwerking ten behoeve van de vormgeving van de financiële verhoudingen. Geraadpleegd op 28 april 2025, van: [Adviesrapport Beleidsvrijheid geduid | Publicatie | Raad voor het Openbaar Bestuur](#)

³ Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW).

Kwaliteitsniveau	Omschrijving
A+ (zeer hoog)	Nagenoeg ongeschonden
A (hoog)	Mooi en comfortabel
B (basis)	Functioneel
C (laag)	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder
D (zeer laag)	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid

Daaropvolgend is per object het niveauverschil uitgewerkt in een foto, omschrijving en prestatie-eis. Voor het object meubilair, 'beeldmeetlat 'afvalbak-vullingsgraad' is dat bijvoorbeeld:

Meubilair		afvalbak-vullingsgraad				
		A+	A	B	C	D
						
		Afvalbak is leeg.	Afvalbak is voor minder dan de helft vol.	Afvalbak is niet vol.	Afvalbak is nagenoeg vol.	Afvalbak is vol.
		vullingsgraad 0% per afvalbak	vullingsgraad ≤ 40% per afvalbak	vullingsgraad ≤ 80% per afvalbak	vullingsgraad ≤ 100% per afvalbak	vullingsgraad > 100% per afvalbak
		Meetinstructies: Vullingsgraad afvalbak				

In Winterswijk werd tot voor kort het merendeel van de objecten op beeldkwaliteit A beheerd en onderhouden. De afspraken voor beeldkwaliteit A zijn dat het desbetreffende object bij minimaal 90% van de verrichte metingen een A moet scoren en dat maximaal 10% van de metingen mogen afwijken van het gewenste kwaliteitsniveau. Bij andere beeldkwaliteitsafspraken liggen deze verhoudingen logischerwijs anders.

Het CROW heeft met de KOR een instrument ontwikkeld die een landelijke breed gedeelde beheerstrategie meetbaar heeft gemaakt. Want ook in Winterswijk was en is de strategie dat de openbare ruimte 'schoon, heel en veilig' dient te zijn. De KOR speelt hierop in door onderscheid te maken tussen de verzorgende- (schoon/netjes) en de technische staat (heel en veilig) van de objecten. Zodoende is op uniforme wijze de kwaliteit van de openbare ruimte te meten, te monitoren en indien nodig bij te sturen.

De kwaliteit wordt gemeten tijdens maandelijkse schouwrondes. De uitkomsten van deze schouwrondes blijven doorgaans binnen de afgesproken normen. Verder wordt in een aantal gevallen afgeweken van het sturen op beeldkwaliteit. Steeds vaker wordt namelijk frequentiegericht onderhoud toegepast, onder meer bij bomen en grasvelden.

Vigerend beleid

Het team Openbare Ruimte heeft in de zomer van 2021 een koersdocument opgesteld⁴. In de nieuwe koers staat een bredere kijk op inrichting, beheer en onderhoud centraal. Schoon, heel en veilig is als strategie nog steeds actueel, maar niet allesomvattend. Steeds vaker wordt de openbare ruimte namelijk als middel gezien om maatschappelijke opgaven te realiseren. Dit onderstreept het belang van een integrale – meer gebiedsgerichte – benadering, maar dit houdt tevens in dat de rol van beheer en onderhoud aanmerkelijk anders is dan een decennium geleden. Een verschuiving die niet op zichzelf staat.

⁴ Reflex Organisatie- en beleidsadvies (2021, 8 juni). Koers Teams OPR en C&V, afkomstig van het interne netwerk gemeente Winterswijk (niet publiek toegankelijk). Geraadpleegd op 28 april 2025.

Een opeenstapeling van opgaven

Winterswijk wordt onder meer gekenmerkt door stedelijke voorzieningen als een streekziekenhuis, een tweetal stations, een muziekschool, een theater en een sterk centrum met een ruimschoots aanbod aan winkels en horeca. Een positie om te koesteren, maar tegelijkertijd is de conclusie dat de druk op de openbare ruimte alsmar toeneemt. Dit kan per gebied en per functie verschillen. Door de toestroom van mensen tijdens weekenden en 'Duitse feestdagen' gaat het in het centrum vaak over thema's als verkeer, parkeren en inclusie. Terwijl deze onderwerpen in meer of mindere mate ook spelen in omliggende wijken, heerst hier vooral een toenemende behoefte aan ruimte om te recreëren; om te spelen, te sporten en te ontmoeten. Veel besproken zijn de opgaven die onder de 'paraplu' van klimaatverandering zijn te scharen. Gevolgen als 'hittestress', wateroverlast, droogte en verlies aan biodiversiteit vragen om maatregelen. Maatregelen als het inpassen en toepassen van (meer) groen en water. Zeker in de wetenschap dat drie van de vijf CBS wijken in Winterswijk op dit moment niet voldoen aan de 30% groen norm⁵. Het is slechts een greep uit de ontwikkelingen die direct raken aan de openbare ruimte. Ook indirect kunnen opgaven de openbare ruimte beïnvloeden. Immers, ook ondergronds wordt het alsmar drukker. Of, zoals Stichting RIONED al eens verwoord heeft: "...Vooral vanwege de energietransitie gaat daar nog het nodige bijkomen, zeker in bebouwd gebied. Dan gaat het over warmtenetten voor gebouwenverwarming en elektriciteitskabels. Of de gasleidingen gaan verdwijnen is nog maar de vraag, want die worden mogelijk ingezet voor het transport van waterstof. En we willen met elkaar nog méér waarvoor we onder de grond moeten zijn: 5G en mogelijk 6G, bomen en wateropslag voor klimaataanpassing, laadpalen, ondergrondse opslag en instrumenten om het verkeer te monitoren en reguleren..."⁶

De opeenstapeling van maatschappelijke opgaven en de schaarsheid van de openbare ruimte stelt de gemeente Winterswijk voor nieuwe en uitdagende eisen. Om aansluiting te houden en adequaat in te spelen op maatschappelijke vraagstukken, is veelal de vertaalslag gemaakt naar lokaal beleid. Soms omdat wet- en regelgeving dit vereist, soms op eigen initiatief. Door wet- en regelgeving wordt beleid ook steeds vaker afgedwongen; internationaal en nationaal. Zo verplicht de Omgevingswet zorgvuldig om te gaan met beschermde soorten als vogels, vleermuizen en plantensoorten. Het gaat hierbij vaak om mitigerende of compenserende maatregelen om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te beperken. Denk aan het werken buiten kwetsbare periodes, het afschermen van een werklocatie of het plaatsen van alternatieve verblijfplaatsen. Middels een, in ontwikkeling zijnde, ecologisch werkprotocol kan aantoonbaar worden gemaakt dat de gemeente aan een dergelijke gedragscode voldoet. Andere voorbeelden van beleidskaders met impact op de openbare ruimte: Startdocument Omgevingsvisie 2024 – Het verhaal van Winterswijk, Beleidsprogramma en Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2022-2027 Winterswijk, Groenstructuurvisie bebouwde kom Winterswijk, Water- en Rioleringsprogramma 2024-2028, Visie op Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) 2025-2028 en het Afwegingskader: 30 km/u, tenzij... . Een omschrijving op hoofdlijnen is te vinden in bijlage 1.

Budget: investeringskredieten en exploitatiebudgetten

De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende beheer en onderhoud van haar kapitaalgoederen. Dit is een doorlopend proces waar doorgaans een onderhoudscyclus aan ten grondslag ligt. Deze cyclus bestaat uit verschillende vormen van onderhoud:

- Klein onderhoud: ook wel het reguliere dagelijkse onderhoud.

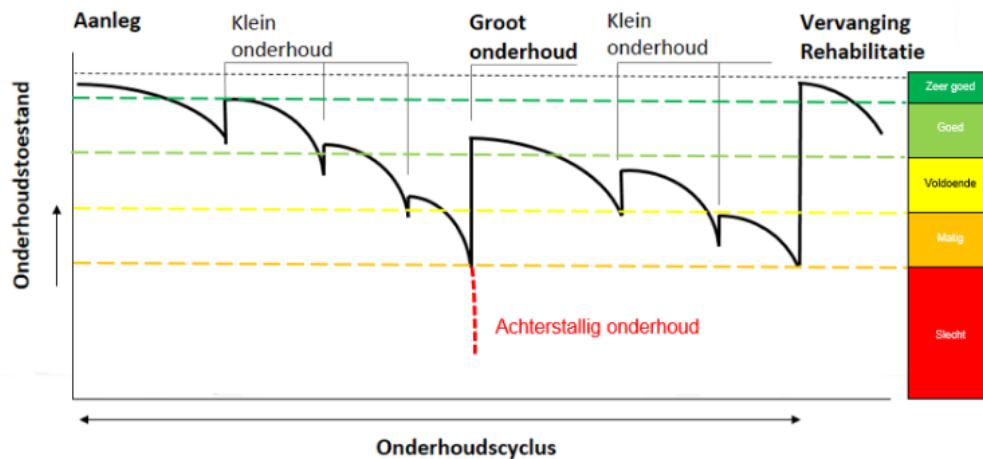
⁵ Van Gijsel, A., en Van Dijk, C. (2023, 11 augustus). Klimaatbestendige groene leefomgeving; Groen in de buurt. Datalab Gelderland Oost. Geraadpleegd op 28 april 2025, van <https://storymaps.arcgis.com/collections/4077231056484d0bbf53c18946c31bf0?item=2>

⁶ Gemeentelijk Platform Kabels & Leidingen (2021, 10 augustus). Rioned: 'Drukke ondergrondse infra vereist meer regie door gemeenten'. Gpkl.nl. Geraadpleegd op 28 april 2025, van <https://www.gpkl.nl/rioned-drukke-ondergrondse-infra-vereist-meer-regie-door-gemeenten/>

memo

- Groot onderhoud: gericht op het behalen en/of verlengen van de geplande levensduur. Denk bijvoorbeeld aan het overlagen van asfaltverhardingen en het herstraten van elementenverharding.
- Vervanging: groot onderhoud dat niet langer toereikend is. Einde levensduur is behaald. Denk aan het vervangen van riolering en wegen. In de praktijk wordt bij een cyclische vervanging vaak 'werk met werk' gemaakt om diverse koppelkansen optimaal te benutten.

Hieronder een schematische weergave van een onderhoudscyclus:

Deze budgettaire kaders zijn verankerd binnen de gemeentelijke begroting. Zo wordt klein onderhoud gedekt vanuit de zogeheten exploitatiebudgetten. Omdat het overgrote deel van de reguliere onderhoudstaken bij ROVA zijn ondergebracht is een fors deel van het beschikbare exploitatiebudget gelabeld aan de dienstverleningsovereenkomst (DVO) gemeente Winterswijk – ROVA. Het 'resterende' deel wordt door marktpartijen uitgevoerd. Daarbij en in het bijzonder aandacht voor de volgende twee aspecten:

1. In de basis wordt de omvang van de exploitatie budgetten grotendeels bepaald door P (prijs) \times Q (hoeveelheid). Waarbij de prijs onder meer bestaat uit geldende afspraken (beeldkwaliteit), areaalkenmerken en een bewerkingspercentage en de hoeveelheid uit het totaal te onderhouden areaal (uitgedrukt in stuks, m^1 , m^2 of are).
2. De exploitatiebudgetten, zijnde vergoeding dienstverlening ROVA, worden jaarlijks door ROVA geïndexeerd. De exploitatiebudgetten, niet zijnde vergoeding dienstverlening ROVA, worden structureel niet geïndexeerd. Met andere woorden; loon- en prijsstijgingen zijn niet op te vangen. Een aandachtspunt voor nu en in de toekomst, want de ervaring leert inmiddels dat loon- en prijsstijgingen hoog en onvoorspelbaar zijn geworden.

Groot onderhoud en vervanging worden jaarlijks opgevoerd via het investeringsplan (wegen, riolering, groen en sport) en worden integraal afgewogen bij de meerjarenbegroting. Dekking vindt plaats via investeringskredieten. Daaruit vloeien kapitaallasten voort. Het uitgangspunt om bij vervanging 'werk met werk' te maken leidt tot grofweg twee effecten. Ten eerste wordt binnen één werkgang een opeenstapeling van beleidsdoelen gerealiseerd (bijvoorbeeld het combineren van rioolvervanging met een herinrichting van de straat, vergroening of het treffen van maatregelen ten behoeve van klimaatadaptatie en maatregelen ter bevordering van verkeersveiligheid). Ten tweede betekent het benutten van deze koppelkansen dat de totale investering hoger zal zijn dan bij een enkelvoudige vervanging. Echter op lange termijn kan dit kosten efficiënt zijn omdat werkzaamheden worden gebundeld en de leefomgeving in één keer toekomstbestendig wordt ingericht.

Een hoogwaardige inrichting heeft ook effect op de kosten voor beheer en onderhoud. Daarin schuilt ook een risico. Immers, indien de budgetten voor exploitatie niet worden aangepast op

memo

de nieuwe inrichting dan dreigen ambities te stranden bij beheer en onderhoud. Dit geldt ook voor nieuw aanleg⁷. Bij nieuw aanleg speelt nog een ander effect. Na oplevering krijgt de gemeente de openbare ruimte namelijk overgedragen voor beheer en onderhoud. Oftewel, areaaluitbreiding. Ook dit doet de kosten voor beheer en onderhoud stijgen.

Bezuinigingen in de afgelopen jaren

In de afgelopen jaren zijn er reeds diverse (forse) bezuinigingen doorgevoerd op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Jaar	Structurele besparing	Omschrijving bezuinigingsmaatregelen
2023	€70.000	<ul style="list-style-type: none"> - Omvormen grote vakken intensief gras naar extensief gras. - Verlagen maaifrequentie kleine vakken. - Bijmaaien rond bomen van twee keer naar een keer per jaar. - Bodembedekkende heesters omvormen naar extensief gras. - Lindekragen omvormen naar snoeien. - Aanpassen werkwijze afzetten bosplantsoen. - Stoppen met plaagdierservice (advisering en bestrijding plaagdieren bij particulieren). - Verwijderen 100 afvalbakken in het buitengebied. - Aframen budget herstelwerkzaamheden nutsbedrijven.
2024	€130.000	Verlagen ambitie ecologisch bermbeheer: circa 174 kilometer ecologisch beheer en de rest klepelbeheer.
2025	€136.000	Verlagen kwaliteitsniveau openbaar groen van A naar B: <ul style="list-style-type: none"> - Onkruidvrij maken beplanting - Zomer- en randsnoei heesters - Wintersnoei heesters - Onderhoud bosplantsoen - Maaien gazons - Bladruimen in beplanting - ...
Totaal	€336.000	

Verder is met ingang van 2024 een bezuiniging van 12% doorgevoerd op de kapitaalsinvesteringen wegen en fietspaden buiten de kom. Deze maatregel is gerealiseerd door aanbesteding van een raambestek voor onderhoud van asfalt- en elementenverharding (looptijd bestek is respectievelijk twee en drie jaar).

Conclusie

Het totale areaal is onderhevig aan een veelvoud van ambities die veelal zijn vastgelegd in beleidskaders⁸. Deze kaders zijn bepalend voor de ruimtelijke kwaliteit, de mate waarin wordt bijgedragen aan maatschappelijke opgaven en de omvang van de daarmee gepaard gaande kosten; van kapitaallasten tot kosten beheer en onderhoud. Aanpassingen in de openbare ruimte moeten hierdoor goed worden afgewogen op een breder kader dan alleen de effecten op kosten en onderhoud.

⁷ Hier kan de initiële investering ook bij een projectontwikkelaar liggen

⁸ Het areaal betekent zoveel als het totaal te beheren en te onderhouden oppervlak in de openbare ruimte en alle objecten die hier toebehoren.

memo

De openbare ruimte in Winterswijk is de afgelopen jaren sterk veranderd . Enerzijds een uitwerking van staand beleid waarbij het uitgangspunt is om 'werk met werk' te maken en koppelkansen te benutten. Anderzijds als gevolg van opeenvolgende bezuinigingen op beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op verschillende plekken in Winterswijk is hiervan het resultaat te zien. Denk aan het Vrijheidspark in het centrum van Winterswijk die is ingericht conform het 'Shared Space' principe (functies als verkeer en verblijf zijn in balans⁹). Denk ook aan de grootschalige herinrichting van wijk De Pas; het resultaat na een intensief ontwikkelproces met bewoners. Aldaar ziet men een inrichting die de woonerffunctie moet versterken en waar gekozen is voor klimaatadaptieve oplossingen als waterpasserende bestrating, bloemrijke beplanting en wadi's. Tegelijkertijd wordt, waar mogelijk, openbaar groen omgevormd teneinde de biodiversiteit te behouden en te versterken. Het zijn deze ontwikkelingen die kenmerkend zijn voor de veranderende kijk op inrichting, beheer en onderhoud.

Zo gingen we van:

Winterswijk: Schoon, heel en veilig.

Naar:

Winterswijk: Een waardevolle woon-, werk- en leefomgeving.

⁹ CROW (2023, 23 februari). Een toegankelijke Shared Space is prettig voor iedereen. Crow.nl. Geraadpleegd op 28 april 2025, van <https://www.crow.nl/over-crow/nieuws/2023/februari/toegankelijke-shared-space-prettig-voor-iedereen>

memo

De sturingsruimte

Aan welke knoppen kan de gemeente draaien binnen het beleidsveld openbare ruimte? In het vorige hoofdstuk zagen we dat het beheer van de openbare ruimte effect heeft en wordt vormgegeven binnen een samenspel van ambities, kaders en veranderende omstandigheden. Dit maakt het enkelvoudig sturen op budgetten een uitdaging.

Uiteraard heeft de gemeenteraad budgetrecht. Zij kan een bezuinigingsopgave opleggen of ervoor kiezen om het budget te begrenzen. De impact van het begrenzen van het budget zal fors zijn. Kort door de bocht betekent dit namelijk dat de huidige afspraken van tafel gaan en de gemeente Winterswijk en ROVA opnieuw de BBR dienstverlening (met bijbehorende afspraken) gaan opbouwen. Daarvoor zal een intensief traject opgestart moeten worden en zal verder onderzoek nodig zijn om zicht te hebben op alle consequenties die een dergelijke keuze met zich meebrengt.

Er zijn ook opties mogelijk met een minder ingrijpend effect.

Heroverwegen van beleidskeuzes

De inrichtingskeuzes in de openbare ruimte zijn een uitvloeisel van vigerend beleid. De lat ligt hoog en dat zie je terug in een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte.

Het bijstellen van ambities kan op verschillende niveaus. Van strategische niveau tot operationeel niveau. Welke maatregel ook genomen wordt, de uitwerking wordt op elk niveau gevoeld. Echter, de mate van impact zal verschillen. Enkele voorbeelden:

Algehele bijstelling van beleid

Een mogelijkheid is een heroverweging maken in vigerend beleid. De impact zal aanzienlijk zijn. Zowel voor de ruimtelijke kwaliteit, de mate waarin wordt bijgedragen aan maatschappelijke opgaven en de omvang van de daarmee gepaard gaande kosten; van kapitaallasten tot kosten beheer en onderhoud. Met een dergelijke maatregel wordt de keuze gemaakt om van een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte over te gaan tot een sobere inrichting van de openbare ruimte.

Bijstelling van het onderhoudsregime

Een andere optie is het herzien van bestaande afspraken voor beheer en onderhoud. In Winterswijk zijn ruim 70 beeldmeetlatten van toepassing voor alle objecten die beheerd en onderhouden worden. De impact kan gering tot zeer groot zijn. Immers de beeldmeetlatten vertegenwoordigen een gevarieerd areaal. Een voorbeeld¹⁰:

Maatregel: verlagen beeldkwaliteit zwerfafval, van A naar B

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.04				
Groen-gras en kruidachtigen		zwerfafval fijn		
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (1-10 cm) 0 stuks per 1 m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 3 stuks per 1 m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per 1 m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per 1 m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) > 25 stuks per 1 m ²
Meetinstructies: Zwerfafval fijn				

¹⁰ Let wel: het voorbeeld gaat uit van een verlaging van beeldkwaliteit zwerfafval fijn (1-10 cm) én grof (> 10 cm). De ingevoegde afbeelding betreft dus zwerfafval fijn (1-10 cm).

Kansen:

- Eenvoudig én op korte termijn te realiseren, geen investering vereist.
- Besparing op onderhoudskosten.

Risico's:

- Het staat haaks op hetgeen wij uitdragen en vragen; 'Winterswijk, natuurlijk schoon'
- De leefomgeving is van invloed op gedrag; vuil trekt vuil aan.
- Het heeft direct zichtbare gevolgen en kan leiden tot ergernis.
- Daarmee een toename van het aantal meldingen/klachten.
- Mogelijk een toename van ongedierte (en daarmee samenhangend de zorgplicht inzake volksgezondheid als vastgelegd in de Wet publieke gezondheid).

Bandbreedte besparing:

€ 0 - € 25.000

Herprioriteren ambities in Investeringsplan wegen, riolering, groen en sport.

Een alternatief zou ook kunnen zijn om in het investeringsplan een gebiedsgerichte afweging te maken in te realiseren maatschappelijk opgaven. Met name bedoeld om de kapitaallasten te drukken. Koppelkansen kunnen in dit geval onbenut blijven, hetgeen kan leiden tot inefficiëntie, onnodige kosten en ontevredenheid onder direct betrokkenen.

De gemeente Winterswijk heeft een bepaalde omvang aan objecten en areaal te beheren en te onderhouden. Hoewel het areaal jaarlijks fluctueert als gevolg van mutaties, zijn er in theorie wel keuzes te maken die de omvang van alle objecten en areaal kunnen beïnvloeden. Enkele voorbeelden:

Verwijderen objecten

Het zou lonend kunnen zijn om in te krimpen in bestaande objecten. Denk aan meubilair als afvalbakken en zitbanken of speelvoorzieningen. Een voorbeeld:

Maatregel: verwijderen alle afvalbakken buitengebied (131 stuks)

Kansen:

- Op korte termijn te realiseren.
- Besparing op onderhoudskosten.

Risico's:

- Vereist een eenmalige investering.
- De leefomgeving is van invloed op gedrag; vuil trekt vuil aan.
- Een mogelijke toename van zwerfafval in het buitengebied en in het bijzonder langs fietsroutes.
- Daarmee een toename van het aantal meldingen/klachten.
- Het staat haaks op hetgeen wij uitdragen en vragen; 'Winterswijk, natuurlijk schoon'.
- Mogelijk een toename van ongedierte (en daarmee samenhangend de zorgplicht inzake volksgezondheid als vastgelegd in de Wet publieke gezondheid).
- Enkele afvalbakken zijn op aanwijzen van buurtschap verenigingen geplaatst. Mogelijk stuit deze maatregel op weerstand.
- Doet afbreuk aan de 'ogen en oren functie' van ROVA in het buitengebied.
- Relatie met Omgevingsvisie Buitengebied en Beleidsvisie Recreatie en Toerisme Winterswijk.

Bandbreedte besparing:

€ 0 - € 25.000

memo

Toestaan adoptiegroen

Hoewel in den lande de financiële impact als gering wordt ingeschat, kan adoptiegroen leiden tot een besparing in onderhoudskosten. Dit is een vorm van participatie die nader onderzoek vereist. In het kader van participatie stimuleert het eigen initiatief, een hoge betrokkenheid en sociale cohesie. Kanttekeningen zijn er ook. Denk aan een hogere ambtelijke inzet (afspraken, toezicht en begeleiding), grote onderlinge kwaliteitsverschillen, juridische aansprakelijkheid bij incidenten en het feit dat continuïteit niet gegarandeerd is.